

Taner Akçam: 'Zamanı değil' tezinin düşündürdükleri

Posted on 24/09/2017

Milli Güvenlik Kurulu "savaş çıkırtkanlığı" yapanları hayal kırıklığına uğratabilecek oldukça düşük profilli bir tavır almayı tercih etti. Ama ben gene de çok üzgün olduğumu itiraf etmek zorundayım. Çünkü, Türkiye'de Kürdistan'daki referanduma karşı çıkan bloğun büyüklüğü gerçekte ürküntü verici.

Birbirinden oldukça farklı iki büyük ayağı var bloğun. Birinci ayak, Türkiye, Suriye, İran ve Irak gibi komşu devletlerin karşı tutumları. Bu çok "anlaşılabilir" bir tepki. İkinci ayağın başını sanki PKK tezleri çekiyor gibi... Ama bence bu "ikinci ayağı" asıl güçlendiren Demirtaş'ın ikinci açıklaması oldu.

Konu hakkında sessiz kalanlar, Demirtaş'ın açıklaması ile birlikte referanduma karşı daha eleştirel bir tavır almaya başladılar.

Bana Demirtaş'ın ikinci açıklaması, sanki örgüt kararı ile dikte ettirilmiş ve pek Demirtaş'a ait olmayan bir üslupla kaleme alınmış gibi geldi. En azından ben o hisse kapıldım.

Bu açıklama doğrudan Demirtaş'a mı ait diye spekülasyonu bile yapılabilir. Çünkü referandumu açıktan destekleyen ilk açıklamasından esas olarak farklı.

Demirtaş'ın ikinci açıklaması ile bazı aydınlarımızın referanduma itirazları arasında büyük bir benzerlik var. Şimdi bu çevreye siyasi bir ağırlığı olmasa bile, Özgürlük ve Demokrasi Partisi (ÖDP) de katıldı.

Böylece, eğer HPD'nin son derece makul, 'referandum karar ve sonuçlarını saygıyla karşılıyoruz' tutumunu destekleyen ve birlikte taşıyan Türkleri bir kenara bırakırsak, Türkler arasında referanduma doğrudan destek veren pek yok gibi.

Referandum karşıtı bloğun ikinci ayağının savunduğu merkezi tez ise çok anlaşılır bir tez: "bunun şimdi zamanı değil!"

Elbette siyasette, bir politik adımın zamanlamasının hatalı olduğu tezi daima ileri sürülebilir. Kürdistan referandumu konusunda bu argümanın ana açmazı şu: Referandumun "zamanlı" olması nasıl mümkün olacak ve buna kim karar verecek?

Kuzey Irak Kürtlerinin büyük çoğunluğu, "şimdi değilse ne zaman", diye soruyorlar haklı olarak.

"Şimdi zamanı değil" grubunun cevap vermekte zorlanacağı veya en azından bir açıklama getirmek zorunda olduğu soru şu: hangi aktörün, hangi tutumunda bir değişiklik olması bekleniyor ve isteniyor ki zaman uygun olsun?

Türkiye, İran ve Irak'ın tavır değiştirmesini mi beklemeli Kürtler? Yoksa ABD ve Avrupa'nın açıktan destek vermelerini mi beklemek gerekiyor? Birinci beklentinin olmayacak duaya âmin demek olduğunu söylemek gereksiz.

İkinci beklenti, ABD ve Avrupa'nın açıktan desteği konusu önemli. Gerçekten de bu tür büyük kararların eşliğinde, dost sayısını artırmak ve düşman sayısını azaltmak politikanın sıradan bir kuralı.

Barzani yönetiminin Referandum adımını atarken dış destek konusunun değişik opsiyonları üzerine çok düşünmüş olduklarını tahmin etmek zor değil. Konunun Kürt yönetimince enine boyuna tartılmamış olabileceğini ileri sürmek 100 yılı aşkın bir zaman boyunca bu

seçeneklerle boğuşmuş Kürt yönetimi ile alay etmek olur.

Burada Ortadoğu tarihinden edindiğim kümülatif bir bilgiyi tekrarlamak isterim. Büyük devletler, çok ama çok büyük zorunluluk görmezlerse, hiçbir konuda çok açık ve doğrudan angaje olmak anlamına gelecek bir tutum takınmazlar. Tüm yerel aktörlerin tavırlarını yakından gözler ve tüm seçenekleri olası alternatifler olarak masa üstünde tutarlar.

Ve yerel aktörlerin tutumlarındaki değişikliklere de bağlı olarak, tavırlarını bir seçenektan ötekine geçebilecek esneklikte belirlerler. Yani statik pozisyonlardan çok, diğer aktörlerin tavırlarınca da belirlenen dinamik karar verme süreçlerinden söz etmek gerekir.

Bu nedenle bölge devletlerinin bugünkü pozisyonları dikkate alındığında, ABD ve Avrupa'nın referandum konusunda çok açık ve net destek veren bir tutum takınmayacaklarını tahmin etmek zor değil.

Ben, "zamanlaması doğru değil" tezi konusunda başka bir noktanın altını çizmek istiyorum. Söylediğim gibi, bölgedeki değişik aktörlerin tutumuna baktığımızda, "referandum için zaman olgundur" tezini geçerli kılacak en önemli değişiklik ABD ve Avrupa'dan gelmek zorunda.

Merak ettiğim şu, ABD ve Avrupa açıktan referanduma angaje olsalar ve bağımsız bir Kürt devletini tanıyacaklarını ilan etseler, acaba şu anda "zamanı değil" tezini ileri sürenlerin tutumu ne olur?

Ben, birkaç aydınımızı bir kenara bırakırsak, "zamanı değil" tezini ileri sürenlerin büyük bir kesiminin, Türk Kurtuluş savaşının anti-emperyalist bir savaş olduğuna inananlardan oluştuğunu düşünüyorum. Bu nedenle, ABD ve Avrupa referandum ve bağımsızlığa açıktan destek verdiğinde, yine bu bir-iki aydın dışında, tutumunu değiştirecek ve "işte şimdi zamanıdır" diyecek kişi bulmanın oldukça zor olacağını tahmin ediyorum.

İsrail'in açık desteğini büyük bir şüphe ile karşılayan "zamanı uygun değilcilerin", ABD ve Avrupa'nın da İsrail'e katılmaları ile birlikte barikatlara geçeceklerini ve Kürtlerin devlet kurma girişimini, emperyalizmin karşı çıkılması gereken bir oyunu olduğunu söyleyeceklerini zannediyorum. Şu anda sayın Fehmi Koru'yu da içine alacak şekilde genişlemiş Türk milliyetçiliğinin ana tezi de bu zaten: "bağımsız bir Kürt devleti, ABD Emperyalizmi ve İsrail'in ortak oyunudur."

Öyle zannediyorum ki asıl sorun, soldan sağa Türklerin büyük bir çoğunluğunun kendilerini hakiki ve asıl anti-emperyalist, bölgedeki tüm diğer halkları da emperyalizmin bölgedeki uzantıları olarak telakki eden bir zihniyete sahip olmalarıdır. 1920'li yıllarda Kemalistler, İtalyan ve Fransızların ve hatta 1922 ile birlikte İngilizlerin dolaylı desteğini aldıklarında bu akıllı ve usta siyaset sayılmakta, ama Ermeniler veya Kürtler benzeri arayışlara girince, onlar emperyalizmin ajanı olmakla suçlanmaktadırlar. Tayyip Erdoğan bile şu andaki meşruiyetini bu anti-emperyalizm temelinde sağlamaya çalışıyor.

Özetle büyük kuşukum, Türklerin derin milliyetçi güdüleri ile referanduma karşı tavır alışları arasında kuvvetli bir ilişki olduğudur. Hükümet ve tüm milliyetçi çevreleri saran zihniyet dünyası ile sol-ilerici kesimin zihniyet dünyasının, kendi grubunu (Türkleri) tek anti-emperyalist grup olarak görme ortak anlayışına dayandığını düşünüyorum.

Acaba "zamanı değil" tezini ileri sürmenin başka hangi gerekçeleri olabilir? Galiba bir de 'senin için neyin ne zaman uygun olacağını ben bilirim' diyen bir ebeveyn tutumu söz konusu olmalı. Kürtler henüz daha büyümemiş, ergenlik çağına ulaşmamış bir çocuktur ve onların ergenlik konusundaki kararlarını verecek olan ebeveynleridir. Bu fikrin temelinde, gizli bir "ileri-medeni" ve "medeni olmayan, henüz gelişmemiş" toplum ayırımının yattığını söylemek yanlış olmaz.

Beyaz adamın sömürgecilik fikrinin bu temele dayandığını bilmeyenimiz yoktur.

Belki bilmediğimiz, Karl Marx'tan Engels'e, Engels'ten, August Bebel ve Lenin/Stalin'e kadar uzanan büyük bir sol geleneğin de esas olarak bu "ilerici-medenyet taşıyan beyaz adam" zihniyeti üzerinde yükseldiğidir.

Gerçekten büyük bir sınavın eşiğinden geçiyoruz.

Keşke Türk aydın ve siyasetçileri, zamanın uygun olup olmadığı konusunda Kürtlere fikir yarışmasına girmek yerine, Kürtlerin özgürlükleri konusunda karar verebilecekleri bir sandığı barışçıl, özgür ve demokratik bir ortamda Diyarbakır'a dikme sözünü verebilselerdi.

Kaynak: t24.com.tr